

Poštarina plaćena u gotovu.

Mali Istranin

pojedini broj
1 dinar

GOD. VII

TRAVANJ 1936

BROJ 8

Mala pošta

»ZA GOLI ŽIVOT...« savremena drama iz života hrvatskoga naroda u Istri od Ernesta Radetića, doštampana je. Ova knjiga, koja bez uljepšavanja iznosi krvavu istinu i tragediju od svih napuštenog naroda našeg u Istri, koji se bori ne više za daleke i maglovite, ni hrvatske ni slavenske, ideale, nego za goli život, za opstanak na rodnoj grudi, kad su ga ostavili svi, koji ga nisu smjeli ostaviti, kad ga je ostavila sva njegova inteligencija. Jedan je žalostan dokumenat naših dana. Knjiga će možda naići na osudu mnogih, koji će se osjetiti pogodjenima, ali istinita je.

Knjiga je namijenjena samo prijateljima i saradnicima pišćevim, te se ne će prodavati u knjižarama. Tko ju želi nabaviti neka to odmah javi na adresu naše uprave jer se kasnije ne će nikome slati. Cijena je knjizi 20.— Din.

Profesorski zbor jedne zagrebačke srednje škole održao je prošlog mjeseca sastanak, na kom se raspravljalo pitanje omladinske književnosti i dječjih listova uopće. Jednoglasni zaključak ovih uvaženih pedagoga, među kojima imade nekoliko istaknutih književnika, bio je taj, da je list »Mali Istranin«, jedan od najodličnije uređenih omladinskih listova, pisan s mnogo ljubavi i osjećaja, pun plemenitih poticaja, a uz to za djecu nadasve zanimljiv, i da bi se mnogi drugi dječji listovi morali u nj ugledati.

Očevi i majke! Želite li, da vam djeca budu dobro odgojena, u ljubavi prema rodu i domovini, u poštivanju svega što je lijepo i plemenito, pretplatite ih na ovaj lijepi dječji listić.

Viktor Demarin, Brezovopolje. Molimo Vas, da nam povratite sve stare brojeve. Naročito bi nam bili potrebni brojevi iz III. šk. godine, jer nemamo niti jednoga.

Mira Rarić, Osijek. Lijepa hvala na poslanoj nam adresi Vaše bivše nastavnice, anaše nekadašnje vrijedne povjerenice.

Jurković Dragutin, Sisak. Na naše pismo nijesmo dobili još odgovora. Bili bismo Vam veoma zahvalni, kad biste nam čim prije odgovorili.

Emanuel Bačić, Rab. Primili smo kartu, pa ćemo poslati. Hvala Vam na dosadanjem zauzimanju.

Danica Matejčić, Trogir. Veoma nam je milo, što smo upućeni na pravu adresu. Hvala Vam od srca.

Gilda Velan, Beograd. Poslali smo

Jankića, Zagreb. Moramo znati pravu adresu. Hoćemo samo čiste račune

MALI ISTRANIN

GOD. VII ZAGREB, TRAVANJ ŠKOL. GOD. 1935 36 BR. 8

Uskrсни zvonovi

Din -- dan -- don
Zvoni uskrсни zvon...
Drhće i titra mu kristalni glas
I bruji i pjeva i podsjeća nas
Da uskrсну Spas.
Din -- dan -- don
Zvoni uskrсни zvon...
Svu prirodu budi
Za suncem što žudi
Vesele se kukci i ptice i ljudi
I klikću na glas
Da uskrсну Spas.
U mlazovim zlato s nebesa se proli
I nestade zime. nestade boli
Sve živo i mrtvo svog Gospoda moli
Jer velik je čas
Kad uskrсну Spas...
Din -- dan -- don
Zvoni uskrсни zvon...

Uskrсно janješće

Zvona su po posljednji puta zazvonila, raznoseći na sve četiri strane kristalne svoje zvukove, koji su titrali u zraku, pjevali i klikтали, truneći se ko sitna biserna zrnca po krovovima seljačkih kućica . . .

Pjevala su zvona i opraštala se od dragih svojih župljana, prije no što pođu, nevidljiva, na daleki put u Rim, da odanle na veliku subotu donesu blagoslov čitavome selu, i ljudima i blagu, i pticama i cvijeću, i uopće svemu živome i mrtvome . . .

Slušao je tako mali Božo pjev zvona, razmišljao o njihovom dalekom putu u Rim i živo želio da pode s njima u daleki svijet . . . Činilo mu se kao da ga pozdravljaju, da ga dozivlju i milo mu domahuju. Al da! Nije on mogao s njima. Morao se žuriti kući, gdje ga je čekala strina

Ruža . . . Još ga je zarana poslala u šumu da donese naramak drva da može što bolje ispeći lijepe vazmene hljebove . . . A on se eto tako dugo zadržao. Kruh se već sigurno nadigao, a strina nije mogla da zagrije peć, kad joj on nije donio drva. Bit će psovki, ako već ne i batina!

Al njemu se nekako nije dalo iz šume. Vani u prirodi bilo je tako lijepo, da bi bio najradije ostao u šumi čitav dan. Snijega je već sasvim nestalo, iz zemlje je izniknulo na hiljade i hiljade žutih jaglaca, bijelih šafrana, sitnih tratinčica i plavih ljubičica. Livade se zazelenile, voćke su bile u punom cvatu topli je proljetni lahor pirio otkidajući na milijune prebijelih latica i prosipao ih po prekrasnom zelenom sagu, što ga je tako divno satkala majka priroda.

Nosio je tako mali Božo naramak drva, teško se prigibao pod teretom, svaki čas postajajući, da čuje cvrkut ptičice u grmu, zuj kukca u travi, mekano blejanje bijelih jaganjaca.

Na kraju sela, pred dućanom gazda Pere stao je. Gazda Pero je upravo toga dana dobio novu, svježiju robu iz grada i poslaga ju u izlog svog dućana. Čega li je sve tu lijepa bilo! I novih svijetlih cipela — pri pogledu na njih baci Božo i nehotice oko na svoje bose, rosom umivene, nožice — i lijepih odijela i igračaka i koralja, a ma svega što ti srce želi. No najljepši su, bez sumnje, bili oni mali janjčići od čokolade, koje je onako lijepo i uredno poredao gazda Pero, tik uz staklo od jednoga kraja izloga do drugoga. Pa da, bio je Uskrs i to su bili uskrsni janjčići. Mnogo ih je već bio i prodao. Jer mali je Božo već vidio nekoliko dječaka koji su slavodobitno nosili u rukama ovakve uskrsne janjčiće. Tako su krasni bili, sa zvončićem pod vratom, a uz njih je bila utaknuta na križu bijela papirnata zastavica. Djeca su tobože cjelivala janjčića, a zapravo bi ga kod svakog cjelova pomalo obliznula, dok ne bi konačno janjčić ostao bez uha, bez noge, a možda čak i bez glave, da ga naposljetku sasvim nestane u želučicu kakvog malog ugursuza.

Dugo je tako stajao Božo pred izlogom dućana i sasvim je zaboravio na drva, na uskrsne hljebove i na tetu Ružu, koja ga je nestrpljivo čekala.

A janjčići su stajali poredani ko vojnici svaki sa svojom zastavicom, sve jedan veći od drugoga počevši od onoga, koji je stajao jedan dinar do onog velikog, pod kojim je bila oznaka da je vrijedan ništa manje nego deset dinara.

I baš onaj najveći kao da ga je gledao, tako je lijepe oči imao i govorio mu: »Podi, Božo mali, ti jadni janjčiću, bez oca i majke, podi, nijesmo mi za tebe ovdje poredani . . .«

Božo je bio zaista jedno dobro janješće, bez oca i majke, koji su mu umrli dok je još bio sasvim malen. Uzela ga k sebi teta Ruža, koja ga je othranila kako je znala i mogla, nekad milovanjem, a nekad i batinama.

Naposljetku se Božo trgne ispred izloga i požuri kući. Teta ga Ruža začudo danas nije izgrdila, i ako je već bilo krajnje vrijeme da dođe kući s drvima. Bila je i ona u nekom svečanom uskrsnom raspoloženju koje je zahvatilo i prirodu i ljude. Božo je imao još mnogo posla da obavi.

Valjalo je oprati stakla, oribati pod, pomesti čitavo dvorište, a i mnogo drugih stvari moralo se posvršavati . . .

Upravo je oprao stakla kad li ugleda kroz prozor kočiju, iz koje je silazio mladi jedan i lijepo odjeveni gospodin.

— Hej, mali, hoćeš li mi pomoći ponijeti ovaj kovčeg?, povika gospodin Boži a Božo vazda uslužan izleti iz kuće i za čas je bio kraj stranca.

— Hoću, gospodine, drage volje! reče i digne na rame kovčeg, koji baš i nije bio suviše težak.

— Odnijet ćeš mi ga najprije do dućana gazda Pere, pa onda ako bude potrebno još kojem trgovcu — reče stranac.

Božo je odmah znao da je to neki trgovački putnik i veselo poviče strini Ruži, koja je izvirila preko ograde dvorišta:

— Strino, ponijet ću gospodinu kovčeg do prvog dućana, evo me odmah natrag . . .

— Podi, dijete, podi, reče strina Ruža ne zaboravivši šapnuti mu pod glas, da gospodin ne čuje: — Pa reci mu nek ti dade par dinara . . .

Božo značajno namigne i ode noseći veselo kovčeg, a stranac za njim.

Cijelo je popodne nosio kovčeg po selu. Putnik ga je u svakom dućanu otvarao i pokazivao trgovcima razne stvari sve jednu ljepšu od druge; trgovci su ih pažljivo pregledavali, cjenkali se i kupovali, a gospodin je neprestano nešto pisao.

Toliko je krasnih stvarca bilo u tom kovčegu! Ah kako bi bio rado Božo koju uzeo da se njome poigra i divi joj se, al da! gospodin bi ih na odlasku iz dućana uvijek ponovno pažljivo poredao i složio u kovčeg pa hajde dalje.

Na večer je gospodin došao zajedno s Božom k strini Ruži. Zamolio je da bi kod njih prespavao. Strina je lijepo uredila sobicu, prostrla čiste plahte, zaklala pile i priredila večeru, pa donijela flašu vina. Gospodin je obilato jeo, a dosta je toga i ostavio na tanjuru, tako da je i za Božu nešto ostalo.

Strina je bila veoma zadovoljna i već je unapred računala koliko će od stranca dobiti i što će sve za Uskrs moći kupiti.

Sutradan je gospodin naručio kola i platio strini konak i večeru, srdačno se od nje oprostio i odvezao se. Božo ga je ispratio i neko vrijeme trčkao za kolima. Najednom gospodin kao da se nešto sjetio, udario se po čelu, pa segnuo rukom u džep od prsluka.

— Evo mali! poviče i dobaci Boži dva komada novca.

Božo se prigne, pobere ih i pogleda: dva komada svaki od 10 dinara. Svjetlili su se na suncu i blistali, kao da su od samog srebra.

— Hvala, gospodine, hvala lijepa, poviče sav sretan skine kapu i stade njome mahati gospodinu. koji je bio već prilično udaljen, jer su konji potrčali.

— Hvala, hvala i sretan vam put, klicao je Božo i neprestano gledao u one dvije svijetle desetdinarke.

Bože moj, dvadeset dinara! Pa to je bio za njega čitav imetak, za njega, koji je tako rijetko imao u ruci dinar, a i to samo onda, kad bi ga strina Ruža poslala u dućan, da kupi šaku soli ili škatulju šibica, ali to je vrlo rijetko bivalo. A eto sada ima čitavih dvadeset dinara, koji su njegovi vlastiti, koje je on sam zaslužio i s kojima može po miloj volji raspolagati.

I prvo što mu je palo na pamet bilo je ono krasno janješće od čokolade iz izloga gazda Pere. Ono veliko lijepo janje s bijelom zastavicom i križem, koje je koštalo čitavih deset dinara.

I već se je u duhu gledao, kako ulazi ponosno u dućan gazda Pere i govori: »Ono veliko janje molim. ono za deset dinara.«

A gazda Pero ga gleda začuđeno preko očala i divi se onoj desetači, pravoj pravcatoj desetači. pa govori:

— Hm. Borami deset dinara! A tko ti ih je dao? Onaj trgovački putnik? Dakako, ovi putnici imaju novaca ko blata . . Hm — Pa eto ti janjeta . . .

Izvadio ga je oprezno iz izloga, umotao ga u fini papir i dao mu ga, a on njemu deset dinara i još mu je deset ostalo.

Tako je živo mislio na to. da mu se je činilo da je već janješće u njegovoj ruci i skoro je nesvjesno digao ruku da ga poljubi i oblizne . . . Al onda se najednom sjeti strine Ruže, a savjest ga zapeče.

Kako bi mogao, on toliki sirotan, dati čitavih deset dinara za jedno janješće od slatkiša, a strini je toliko potreban svaki dinar za kruh, za sol, za petrolej . .

I nije išao u dućan gazda Pere. Otišao je kući s namjerom da preda novac strini Ruži a ona, kako je dobra, sigurno će mu odstupiti barem jedan dinar. da kupi makar onog najmanjeg janjčića koji stoji samo jedan dinar.

Došao je kući uzrujan, sve se boreći bi li rekao strini da ima novaca ili ne bi.

Nije rekao ništa. I cijelog dana čuvao je tajnu u sebi, i ako je neprestano premetao u žepu one dvije desetdinarke i pipao ih da su bile sve ugrijane od topline njegovih ruku.

Ni na večer nije ništa rekao. Popeo se lagano na tavan, zaželio strinj laku noć, i uvukao se u svoju posteljicu u potkrovlju. Iz žepa je izvadio novac i uz slabo svjetlo uljanice stao ga pregledavati. Premetao ga je iz ruke u ruku, okretao ga na sve strane, divio se čas lijepo izrezanoj glavi, čas dvoglavom orlu s druge strane i zveckao njima.

Najednom, uh, nesreća nikad ne spava! oba mu se komada otkliznu iz ruke i otkotrljaju se na pod, pa ravno u pukotinu između dasaka.

Skoči ko da ga je netko iglom ubo. Vidio je kako se novac svjetluca u pukotini uza zid, stao ga je gurkati prstom, ali nikako da ga izvadi. I što je dalje kopkao, to su dinari dublje propadali, ma nekud u dubinu kao da ih proždire provalija — Uzeo je šibu kopao njome i gurao ju, ali bez koristi. Novca je nestalo u pukotini kao da ga je sam nečastivi pojeo.

Bilo je valjda već pola noći kad se je sav umoran od traženja i grebenja i nadizanja daske, legao. — Dvadeset je dinara nestalo.

Jao što je bio tužan, što je bio žalostan, siromašni mali Božo.

Nije plakao, jadnik, ali u srcu mu je bilo strašno teško, a u grlu mu je bilo nekako odurno gorko.

Sutradan je po nekoliko puta pokušao otkopati novac no sve je bilo utaman. Propadoše nekud, i nestade ih, ko da ih nikad ni bilo nije . .

Na veliku subotu kad su zvona ponovno zabrujila i zakliktala, povrativši se iz Rima i donoseći obilje blagoslova, strina je svečano odjevena pošla u crkvu. I njega je umila, počešljala i lijepo odjenula, pa ga povela sa sobom. Desilo se čudo. Strina Ruža, koja mu inače nikada nije ništa kupila, prolazeći danas mimo dućana gazda Pere, svrne unutra i kupi mu krasnog janjčića.

— Evo, Božo, to ti je za Uskrs, reče i pruži mu lijepo veliko janješće, koje je stajalo ravnih pet dinara. Od ganuća nije se dospio ni zahvaliti. Drhtao je od uzbuđenja i valjda je stoput odmotao papir i ogledavao janješće.

A kad se je navečer našao sam u svojoj sobici na tavanu, uzme to toliko željeno uskrsno janješće u ruke, izljubi ga i zaplače od sreća, da su mu se tople suze kotrljale niz lice i kapale po janješću i po krevetu.

Gorko je plakao jadni mali Božo, jedno janješće bez oca i majke...

E. R.

—*—

LJUTE RANE SEKE ANE

Kažiprst je porezala
naša seka Ana mala,
pa nariče, cvili, žali:
»Ajme, ajme, prstić mali!«

A kad krvcu ugledala,
od straha je odmah pala.
Iz sveg glasa viče: »Jao!!!«
I crnoj je zemlji žao.

»Umrijeće ti kćerka Ana.
Ajde, majko, po ljekara
Povikala sa bunara
grabeć vodu strina Mara.«

U to eto dobre nane,
pa zavije ljute rane.
I gle čuda — još se smije —
ko da Ani ništa nije!

Gabrijel Cvitan.

Naš vazan

Nikad mi ni Vazan tako lip bija,
nego kada san dite bija i u školu hodija!
Cilu korizmu smo se unaprid veselili
kako ćemo s »frčajkami«* frčakati,
pak smo zato u crikvu hodili
i zvonaru pomogli stvari »luštrati«,
a na »Križnem putu« sviće i križ nositi
i »cimiter« od stin i lišća čistili.

A kada je Veliki četvrtak doša
svaki od nas je na mašu poša
i gleda, da frčajki bude ča bliže,
da ga u podne dopade,
ter od hiže do hiže,
cilo selo, frčakajuć, obajde
i sve do podne bez isti je bija,
samo da bi frčajku na ramenu nosija!

Kada smo frčakali, na svaken raskrižju smo stali
i »uficio, uficio, podne« jako smo vikali.
Na večer smo, za »batiškur« triput hodili
po cilen selu, i sva druga dica za nami
naše frčajke nosili
i »uficio, uficio« vikali —
ma frčakali smo sami!
Na batiškur je svaki šibu nosija
i po koru, alj banku tuka. kadi je ki sidija!
I tako su sve do Vazma dani lipo »pasivali«,
kada smo čuda jaž dobivali.

Čagod se sićan, na svaki Vazan je lipo vrime bilo
i rano u jutro smo se ustali.
Čuda je ljudi na mašu hodilo
i svi su veselo gledali.

Na svaken raskrižju su dica jaja sikala
i čuda beči dobivala.

Nikad mi nijedan Vazan pokle lip ni bija.
i nideri tako dobre janjce i turte nis ija
ter dobrega, crlenega vina nis pija,
kako kada san, još kako dite, doma u Istri bija!

Ljubo Brgić

---

* škrebetaljke

Vještice...

Naši dobri stari roditelji djedovi i bake, a i mala djeca mnogo su nekad vjerovali u vještice, vile, vukodlake, u razne duhove i aveti. Nedjeljom bi se stariji sakupili poslije mise kraj crkvice i prepričavali bi kako je ovaj ili onaj vidio »štrige« — tako su vještice zvali — kako su vidili na ovom ili onom zidu aveti sa svijećama u rukama. Mi smo djeca slušali takve razgovore puni straha i poštovanja. Čim bi se zamračilo teško bismo odlazili iz kuće. »Štrige« su se sastajale obično na raskršćima. Tu bi se pobile, a od toga se je znala i prašina uzvitlati i podići u vazduh. Mamica ili stariji koji čim bi vidio na križanju takav vrtuljak prekrizio bi nas i odmah bi opasnosti nestalo! Vješticama su smatrali po koju staru iznemoglu i dobroćudnu bakicu, koja zapravo nikad nikom nije zla činila. Znalo se je u selu koje su vještice. Njih se je izbjegavalo, ako se je samo moglo. Mimo kuće vještičine prolazilo se ubrzanim koracima, kako ona ne bi zlim pogledom »urekla«, koje zdravo i rumeno dijete. Osobito je majka čuvala svoju malu dječicu. I kad bi nekom zlo bilo poslije sastanka ili pogleda stare bakice-vještice, mamica je bila uvjerena da joj je »štriga« dijete urekla. I onda je nastalo gašenje uroka. U malu zdjelicu, cvijećem ukrašenu, »čikaricu« napunilo bi se vode, a u nju spuštalo jedan po jedan komadić žeravke i ako bi sva žeravka potonula na dno, mamica je bila mnogo zabrinuta, a ako bi ostala plivati na vrhu tješila se je da će zlo odmah proći! Kad bi koje dijete zabolio vrat križala bi baka ili majka dijete i oko vrata mu nanizala čitav niz češnjaka. izgovarajući nekakve molitve i za dan, dva. bilo je sve dobro! Tako je nekad bilo kod nas u Prikodragi, a danas se po našim putevima pojavljuju druge aveti i mnogo gore od »štriga«, »crne košulje«. Ali naši ljudi vjeruju, kao što je vještica nestalo, da će tako nestati i crnih aveti, koje danas gore od svih »mora« tište naše jadne bakice i djedove, našu jadnu malu dječicu u Istri.

Prikodražan.

VUK I LIJA

»Kud si pošla stara prijо,
dugorepa teto lijo,
po toj tmuši i mećavi —
ne radi se baš o glavi!«

»Ne pitaj me, striko vuče.
Ništa nisam od prekjuče
sirotica okusila,
ničim zube omastila.«

Ljuta glad me je umela.
Malaksaše zadnje sile.
Zato idem ja do sela
da potražim koje pile.«

»Nešto sam ti reći htio...
Ali — idi. kušaj sreću.
Sinoć sam u selu bio —
i nikada više neću.

Gabrijel Cvitan.

IZA ONE PLAVE GORE

Dan umire, sunce tone
Iza one plave gore.
Sa brežuljka zvona zvone,
Podno hridi šapće more.

Iza one plave gore
Sved se čuje jecaj boli
Jednog srca što se gasi,
Što za bratsku pomoć moli...

Dan umire, sunce tone
Iza plave Učke gore.
— Crna noći, mrka noći,
Hoće li kad biti zore?!

Branko Fučić

MALA ISTRANKA

Već po mojem živom oku
i po hitrom, lakom skoku
lako vam je odmah znati:
kakva krv mi žilam teče,
odakle mi mila mati,
kakvo Sunce me ispeče!

Zemlja me je odnjihala,
radost sreću svaku dala:
gdjeno Sunce žarko grije
more, polja, šume, sela.
Uza koje cvijeće klije
i kad zima stiže bijela.

Zemlja Sunca, Zemlja cvijeća
jedina je moja sreća!
Za njom žudim svakog dana!
K njoj mi miso vazda hrli
u daljini uspavana!
Nju mi duša vječno grli!

Istranka sam živa, mlada
U kojoj je vječna nada:
da ću stići, bilo kada,
Istri svojoj zarobljenoj,
da joj teške boli tada
vidam — tužnoj, izmučenoj!

Ljubo Lužinski

Naš Moro

Naš Moro bio je lijepi mali crni pas Imao je sasvim crnu dlaku i žive oči. Bepié mu je uvijek bio savinut. Samo kad je zbog čega bio snužen ili kad bi se u blizini pojavila koja mačka spustio bi ga. Mačke nije nikako trpio. I čim bi se muca nakostrušila, on bi stisnuo rep među noge i udaljio se. Uvijek smo ga vodili sa sobom na njivu i u vinograd. I dok bi se radilo, on bi negdje na kraju vinograda ležao smotan i drimao, ili bi se okolo skitao i po lajanju smo znali, da je naišao na ježa negdje u gustom grmlju ili da juri za gušterom ili leptirom, ali bi se brzo umorio. Nije bio ni ovčar, ni lovac. Nije bio toliko ni opasan da

bi ugrizao. Bio je toliko poslušan, da mu je dosta bilo kazati »Daj Moro«! i on bi se zaletio na najvećeg protivnika ovčarskog psa i znao ga natjerati u bijeg, ali ako bi se ovaj okrenuo, on bi se brzo povukao. Zimi bi ležao kraj ognjišta i dremuckao. On s jedne, a muca s druge strane. A mi djeca probudili bi ih i odmah je nastala jurnjava! A bio je tako vjeran i odan. Kad bi tata odlazio na dalji put, morali smo ga zatvoriti ili privezati, a kad bi se vratio kući dugo bi skakao oko njega, cvilio i mazio se od dragosti! I nas je djecu mnogo volio, jer ga nismo nikada tukli. Živio je naš Moro dugo, no jednoga dana našli su ga gdje leži nepomično kao da spava. Više se nije probudio! Bilo nam je svima žao, ali našeg dobrog Morića više nije bilo na životu.

Prikodrašan

Lov na guske

Jedan lovac, koji je cijeli dan lovio, a da nije a ma baš ništa ulovio, vraćajući se kući opazi na kraju sela jato gusaka, a kraj njih mladoga pastira.

— Hej, dečko, hoćeš li mi dozvoliti, da odapnem u one guske jedan hitac, pa što pogodim, pogodim! Dat ću ti zato 20 dinara.

— Pa pucajte! odgovori dječak i primi od lovca 20 dinara.

Lovac odapne jedan hitac, ali ne pogodi ništa.

— Evo ti još 20 dinara, reče, pa daj da odapnem još jedan hitac.

— Odapnite kad već hoćete, reče dječak i ponovno ubere 20 dinara.

Lovac je i po drugi puta pogriješio, i nije pogodio ni jednu gusku.

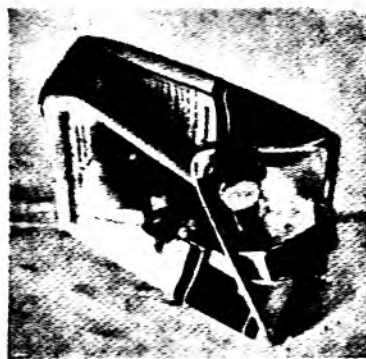
— Daj, dečko, dozvoli mi da odapnem i treći hitac, zamoli lovac i pruži mu po treći puta 20 dinara.

— Pa pucajte, ako hoćete i do sutra, ja i tako ne znam čije su to guske, reče dječak spremivši u džep 20 dinara, okrene se i pobježe...

Pritisak zraka

Nabavite u kakvoj drogeriji ili kod kojeg poznatog prodavača ulja praznu limenu kutiju za ulje pa nalijte u nju, u visini od jednog do dva prsta vode. Metnite zatim kutiju nezačepljenu na vatru i pustite da voda u njoj uzavre. Čim voda zakipi smjestite izvadite kutiju iz vatre i čvrsto je začeplite, a zatim ju naglo polijte hladnom vodom. Što će se dogoditi? Kutija će se u jednom času sasvim skvrčiti i savnuti.

Zašto to?

Za vrijeme, dok je voda u kutiji kipjela zrak se je u njoj veoma razrijedio, ali i raširio od vrućine. Čim si pak kutiju izvana polio vodom zrak se u kutiji ohladio i stisnuo se, a pritisak zraka izvana bio je tako jak, da je kutiju svu zgnječio.

Putovanje po Evropi

Pogledajte ovu sliku! Promotrite li je potanje vidjet ćete, da je to cijela Evropa, a pojedine sličice i brojevi pokazuju najveće evropske znamenitosti, koje bi morao znati svaki pismen čovjek.

Nemojte samo preći preko ove slike, a da se na njoj ne bi zadržali. Razmišljajte malco o svakoj sličici na njoj i o svakom broju. Ako vam štogod nije jasno, a i to će se sigurno dogoditi, zamolite svoje roditelje ili još bolje gospodina učitelja, neka vam rastumači.

Zemljopis i povijest najljepši su i najzanimljiviji, a uz to i najkorisniji predmeti, koji se u školi uče. Zadržite se malo nad ovom slikom i vi ćete u nekoliko crta naučiti za najkraće vrijeme zemljopis i povijest cijele Evrope. Pogledajte, na primjer, onaj mali otočić na zapadnoj strani Italije. Na njemu je jedna glava, svakome poznata. To je glava Napoleona, najvećega vojskovođe, francuskog cara, koji je vladao i našim krajevima. Onaj otočić je njegovo rodno mjesto Korzika.

Ili pogledajte sliku Francuske i onaj visoki toranj na njoj. To je Eiffelov toranj u Parizu, najviša građevina u Evropi, o kojoj je i naš list jednom zgodom dosta pisao. A vidite li onu plivačicu što se baca naglavce u more. Tamo je naš Split, srce sunčane Dalmacije naše, gdje cvate vječno proljeće, gdje je more najplavetnije i najljepše na svijetu. Ni Ostende ni Biaritz niti ikakvo drugo svjetsko kupalište nema tako divnog mora, tako krasnog kraja, kao što je naš Jadran.

I tako redom, svaka slika ima svoje značenje u povijesti i sadašnjosti i vi zamolite ili svoje roditelje ili učitelje neka vam sve opišu.

IGRA BROJEVA

Kako ćeš iznenaditi svojim znanjem tatu, mamu, tetku, strica i uopće svakog oženjenog čovjeka?

Napiši godinu starosti, godinu rođenja, godinu vjenčanja, te godinu trajanja braka tvog tate, mame, strica ili uopće ma kojeg oženjenog čovjeka i zbroji sve te brojke zajedno. U svakom ćeš slučaju dobiti konačni broj 3872.

Da ne bi možda napravio pogriješku navest ćemo ovdje jedan primjer kako valja da računaš. Uzmimo na pr. da je tvoj ujak rođen godine 1901, a oženio se 1930. Račun će onda izgledati ovako:

Sada mu je	35 godina
Oženjen je	6 godina
Rođen je	1901 godine
Oženio se	1930 godine
<hr/>	
Ukupno	3872 godine

Pokušaj prema tom primjeru zbrojiti godine koga god oženjenog čovjeka i uvijek ćeš na kraju dobiti isti zbroj t. j. 3872. Nije li to čudnovato?

Nego sada razmislite malo, pa mi kažite, zašto ste vi svaki puta dobili baš taj broj?

Učitelj: Da ojačamo svoju volju potrebno je da svakog dana napravimo barem dvije korisne stvari, koje inače nerado činimo

Jurčić: Ja to i činim, gospodine učitelju! Svakoga jutra ustajem i idem u školu, a svake večeri liježam u krevet.

U grdnoj su se kaši našla najednom naša dva junaka. Abesinske su se čete raspršile, Talijani su napredovali, bombe su padale iz zraka ko kiša, sve se razbježalo, a Klok i Jožić nadoše se sa svih strana opkoljeni od talijanskih askera. Vrludali su tako bez cilja, sakrivajući se u šašu i gladni i žedni, a ni otkud pomoći. Sva im je hrana bila ono par riba. što bi ih u kakvoj kalnoj rijeci, krvlju zamućenoj, ulovili.

U takvim je očajnim danima Jožić običavao držati Klok, kao da je on kakvo razumno biće, čitave propovijedi.

— Evo, govorio je. Je li nam to bilo potrebno? Tu se skićemo po močvarama, gladujemo i nosimo glavu u torbi, a zašto? Da koristimo dobroj stvari? Hui! Ako se cijela kulturna Evropa oglušila vapaju Abesinaca koji su ju molili nek ih spase od nasrtaja Talijana, zašto smo baš mi trebali da dođemo amo. Kao da ćemo nas dvojica moći pobijediti goloruki talijanske tankove i aeroplane. Dragi moj Klok, ja mislim da bi bilo bolje, da nas dvojica čuvamo svoje ruse glave za kakvu pametniju stvar. Možda smo kod kuće potrebni nego ovdje. Mi se uvijek skićemo onuda, gdje nas nitko ne zove. Eno mlatili smo se prije par godina po Kini, a zašto? Umalo da nas nisu dotukli Japanci. Pošli smo u Španjolsku i pomagali revolucionarce, pa? Skoro smo izgubili glavu! A sada evo i ovdje. Gladujemo, nosimo glavu u torbi, niti pošteno spavamo, niti jedemo. A stvar će svejedno završiti i bez nas onako kako budu drugi htjeli. Hajdemo mi lijepo kući!

Klok je zijevao. I on bi bio najradije odmaglio daleko izvan ovih močvara, u kakvu lijepu šumu, gdje bi se mogao verati i penjati po granju, nabacivati se orasima i lješnjacima, a ne gaziti do koljena po blatu.

Bilo je već vrijeme da nešto pojedu, pa nemajući ništa drugo baciše i opet po starom običaju udicu, da upecaju ma kakvu ribu... Najednoć opaze kako se približava nekakav pelikan tražeći i on ribe, kojih baš nije bilo mnogo.

— Ha! dosjeti se Jožić. Ova je ptica jaka mrcina. Moramo na bilo koji način nastojati da joj se dočepamo leđa pa da nas ponese nekuda van iz ovih baruština.

Ali valja biti na oprezu, da nas ne bi možda spustila negdje u još gorem kraju, možda čak usred naših neprijatelja. No čekaj, Jožiću, da vidimo sada tvoju mudru glavu.

Pelikan je koracao uz vodu, a oni se stisnuli u šašu i dali se na pletenje košare iz šiblja. Bila je brzo gotova. Na komad špage spleten poput ulara, objesiše ribu da bude mamac pelikanu, a sami sjedoše u košaru.

Pelikan ugleda iz daljine ribu. Proždrljiv kako je doskakuće do nje, pa ne videći nikakve opasnosti, hop! zahvati je.

Ali Jožić je bio majstor. Povuče spretno uzicu i zaulari njome pelikana. Ptica se digne i odleti, ali ne sama. Povukla je lijepo u visine i košaru, a u njoj naša dva mudrijaša. Vrtila se neko vrijeme u zraku, hoteće se izbaviti neočekivana tereta, al uzalud: Jožić ju je baš pošteno zaulario. A da ju navede da leti kuda oni hoće natače lijepo na jednu šibu ribu, držeći je neprestano pred pelikanovim kljunom. Proždrljiva je ptica zijevnula i jurnula za ribom da ju proguta, al uzalud joj trud. Jožić je uvijek držao ribu u određenoj udaljenosti od kljuna. Ptičurina je naprezala svu svoju snagu da uhvati ribu i letjela ko aeroplan, a Klok se smijao i kreveljio, sve onako gladan, da je sve kriještalo po zraku.

— Hura, već smo preletjeli jezero Tana, već smo izvan dohvata talijanskih pušaka, tumačio je Jožić Klok, eno tamo u daljini izvora Nila, gledaj one vodopade... Na ovakvom divnom lijetu mogao bi nam zavidjeti čak i sam Lindberg ili profesor Piccard.

Čim stanem na tvrdo odmah ću to opisati, nek čita sav svijet i divi se našoj mudroj glavi...

— Spašeni smo, primjeti najednom Jožić, već vidim egipatsku granicu, eno žutog Nila kako se dolje vijuga. Zbogom Abesinija, zbogom Talijani, mi smo svoje izvršili, a vi sada obračunavajte kako znadete i možete.

Dok je Jožić tako kliktao a Klok se smijao oblizavajuć se pri pogledu na slasne datule koje su se žutile na visokim paomama, nebo se nad njima najednom naoblačilo.

— Oho! Što je to!, okrene se Jožić i pogleda u vis. Začudio se i Klok, jer je začuo čak i nekakvo lepetanje. U tom času pograbi pelikanu ribu, koju je Jožić neoprezno previše približio njegovu kljunu, i hitro ju proguta.

Sad su bili bez kormila. Katastrofa je bila neizbježiva. Ogromna jedna orlušina, opaziv iz visine naše putnike, zaletila se silnom brzinom za njima i što bi okom trenuo šćepala pelikana za vrat. Puče uzica, otkine se košara, a naša dva putnika survaše se iz velike visine. Imali su baš ludu sreću. Pod njima se valjao Nil. Ljosnuli su u valove i bili bi se udavili u virovima, da ih i opet nije spasila košara. Pograbili se čvrsto za košaru i pustili da ih valovi valjaju. Za kratko izbaci ih voda mokre i pokisle, ali hvala Bogu žive i zdrave, na obalu. Bili su spašeni. Isplivali su baš na mjestu gdje se sastaju plavi i bijeli Nil poviše gradića Khartuma u Egiptu.

Jurić stricu: Striče, čuj, ja mogu nešto. što ti nikako ne možeš?
Stric: No, baš sam znatiželjan, što ti to možeš, a ja da ne bih mogao!
Jurić: Ja mogu još rasti, a ti više ne!

Dječje novine

Njemačka je vojskom zaposjela Porajnje. Duž francusko-njemačke granice uz rijeku Rajnu u tzv. pojasa Porajnja. Njemačka glasom mirovnih ugovora nije smjela držati svoje vojske. Njemačka je sada jednostavno unišla sa svojim četama u taj kraj i time prekršila mirovne ugovore. Francuska se zbog toga veoma uzbunila i tužila je Njemačku Ligi naroda. Kako međutim znamo, da se Lige naroda nitko ne boji, cijela će stvar završiti time, da će sada i Njemačka utvrditi svoje granice prema Francuskoj kaošto je to učinila prije toga i Francuska prema Njemačkoj.

Umro je grčki državnik Venizelos. O tom velikom grčkom rodoljubu, mi smo u jednom od zadnjih brojeva ovih naših dječjih novina već pisali i to onda, kada je prije nekoliko mjeseci buknuła u Grčkoj revolucija, i kasnije kada je Grčka opet postala kraljevina. Venizelos je bio veliki republikanac i protivnik sadašnjega grčkog kralja. Umro je u Parizu u 70 godini života. Njegovo tijelo je bilo je balzamirano i prevezeno na njegov rodni otok Kretu, u velikom slavlju.

Nakon dvadeset godina dignuti su iz mora mornari jedne podmornice, koja je bila potopljena u Crnom moru, godine 1916. U podmornicu nije ušla voda, pa su tako sada, kad su podmornicu dignuli na površinu našli pojedine kabine u najvećem redu točno onakove kakove su bile u času, kad je podmornica potonula.

Listovi i papiri bili su sasvim neoštećeni, pa se je sve moglo lijepo pročitati. Kod jednoga mornara našli su nedovršeno pismo, koje je upravo pisao svojoj majci. Dva su mornara nadena zagrljena. Bratski se zagrlili prije smrti. Svih trinaest mornara, koji su nadeni u podmornici svečano su pokopani u Varni.

Sovjetska je vlada u Rusiji izdala naredbu prema kojoj su svaki muškarac do 45. godine i svaka ženska do 40. godine dužni raditi šest dana godišnje besplatno prigodom gradnje cesta i mostova.

Nedaleko mjesta Luxor u Egiptu iskopali su istraživači starina nekoliko brončanih sanduka punih zlatnog i srebrnog nakita velike vrijednosti. Sve te stvari bile su donesene iz Azije u Egipat prije nekoliko tisuća godina.

Engleska gradi hidroplane s kojima će moći preći ocean. Svaki takav hidroplan imat će 4 motora, koji će svi zajedno imati 1600 konjskih sila. To je bome velika jakost. Zamislimo samo koliko bi tereta moglo povući stado od 1600 konja.

Ljubljana postaje velegrad. Grad, općina priključila je k sebi mnogo malih okolnih općina i tako je sada najednom postala grad od 85.000 stanovnika. Prema tome dolazi na četrto mjesto. Najveći je do sada Beograd, pa Zagreb, onda Subotica i konačno sada Ljubljana. Prije ovog pripojenja imala je Ljubljana 65.000 stanovnika.

Vatra pod zemljom nije ništa neobična. Čuli smo i čitali često puta, da se u rudnicima u kojima se kopa ugljen pojavila vatra, koju je nemoguće ugasiti, pa se mora cijeli rudnik napustiti i zatrpati svi ulazi u nj. U Češkoj u mjestu Duchcovsk pojavila se tako u jednom ugljenokope vatra, koja gori neprekidno već deset godina i uništila je na hiljade i hiljade tona ugljena. Da bi vatru ugasili naveli su jedan potok u rudokop i voda sada protiče kroza nj, ali još se ne zna, hoće li taj potok moći ugasiti podzemni požar.

Zvezdarnica u Zagrebu, kojoj se nekada posvećivala velika pažnja i na kojoj su radili naši najbolji učenjaci, naročito pokojni profesor Kučera, propada, i ruši se, jer »nema« sredstava za njezino održavanje.

Meteor pao u more. Tko još ne zna rastumačit ćemo mu odmah što je to meteor. U svemiru imade još mnogo i mnogo svjetova koji su isto ovako veliki a redovito i još veći nego što je ova naša zemlja. Svaka zvijezda koju noću na nebu vidimo jedan je svijet za sebe često puta do stotinu i hiljadu puta veća nego što

je naša zemlja. I sve se to okreće i vrti u točno određenoj udaljenosti jedno od drugoga. Ali često se puta dogodi, da se jedna ili druga zvijezda u bogzna kojoj udaljenosti u svemiru na svom putovanju sretuu i sukobe se. Onda nastane u svemiru silan potres i pojedine se takve zvijezde rasprsnu na stotine tisuća komadića, koji se razlete po svem svemiru. Mnogi takovi komadi padnu onda i na našu zemlju i uslijed silne brzine kojom padaju i težine njihove kad padnu na našu zemlju proizvode čitave potrese.

Parobrod »Douglas« (čitaj: Dagles) plovio je ovih dana uz zapadnoafričku obalu. Najednom se usred bijela dana nebo naglo smrknulo, začula se strašna grmljavina i bljesak i u jednom trenu ljesnula je ogromna jedna plamena gromada u more, nedaleko parobroda. Voda je pljusnula i uzavrela a nad mjestom kamo je ta gromada pala digao se čitav oblak pare. Što je to bilo? Ogroman jedan meteor pao je u more. Da je kojom nesrećom pao na kakav grad ili na kakvo ljudsko naselje bilo bi na stotine žrtava.

RAZNO

Koja je sada godina? 1936. reći ćete svi. Jest, kod nas je 1936 godina, ali Kinezi računaju da je to 4571 po njihovom kalendaru, Abesinci broje istom 1929. godinu. Japanski kalendar broji godinu 2594. perzijski 1314. egipatski 1961. armenski 1383, turski 1354. a Židovi broje godinu 5696.

Abesinci su na glasu nosači. Uprte tako na leda teret od 50 kila i nose ga 30 do 35 kilometara daleko po uskim gorskim putevima i penju se njime po klisurama. Kada idu u rat nose sa sobom hranu za 3 mjeseca, spavaju na zemlji i ne pokrivaju se ničime ni za hladnih noći. Koža im je na nogama tako tvrda, da mogu trčati i po žeravici a da se ne opale.

Šestgodišnja djevojčica zaraduje 6000 dolara tjedno. To je mala američka filmska zvijezda Shirley Temple (Šerli Templ). — 6000 dolara iznosi 300.000 dinara. To je lijepa svotica.

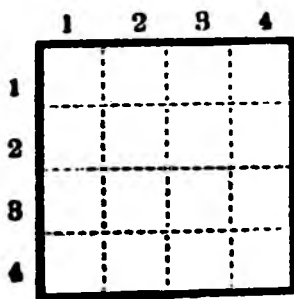
ZAGONETKE I ODGONETKE

ISPRAVNO SU ODGONETALI:

Stjepan Tkalec, Bjelovar — Davor Rogutić, Kraljevica — Miodrag Miloš. Badoje Tijan, Nekić Ljubica, Tonković Andrija, Paden Dragan, Kostrena Sv. Barbara — Dragica Brus, Novoselec Križ — Dragica Štimac, Skrad — Marcel Uglešić, Božava — Josip Grbac, Skrad — Josipa Grgurić, Skrad.

ZAGONETKE

MAGIČNI LIK

Vodoravno i uspravno isto.

1 gnojno ili otvoreno mjesto na koži, 2 sitni dijelici stvari, 3 dio tijela (služi za hodanje), 4 trhonoša, amalin (kraći izraz).

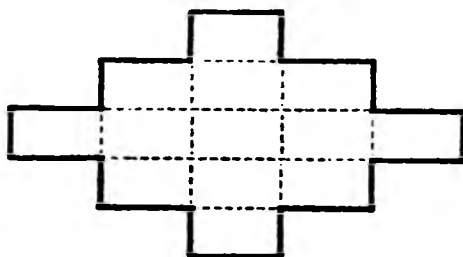
Syll.

Vodoravno i uspravno isto.

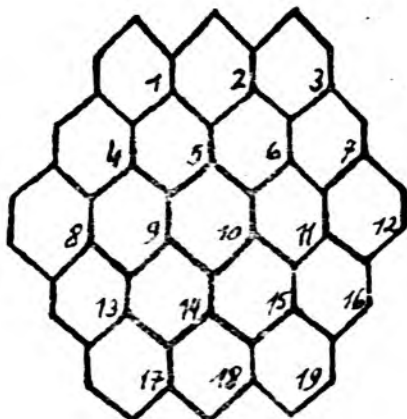
1 rimski: 1000, 2 svadbeno veselje, 3 muško ime, 4 potočna životinja, 5 kratica za nepoznato.

Syll.

MAGIČNI LIK

ZAGONETKA U SAČU

Od 1—3 seljačko orude, 4—7 mjera za papir, 8—12 ono, na što se naide, 13—16 pasmina, 17—19 vladar, 1—8 događaj za spavanja, 3—17 vrst prsta, 7—18 blagajna, 12—19 upitna čestica.

Syll.

«Mali Istranin» izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.